

Insolvency

K možnosti podat dovolání insolvenčním správcem proti usnesení o odmítnutí přihlášky

Nejvyšší soud se ve svém rozsudku sp. zn. 29 NSCR 109/2013 ze dne 21. 5. 2014 zabýval možností podání dovolání insolvenčním správcem proti usnesení insolvenčního soudu o odmítnutí přihlášky věřitele nebo proti usnesení, kterým insolvenční soud rozhodl, že se pohledávka neodmítá.

V posuzovaném případě insolvenční soud odmítl přihlášku věřitele z důvodu nedoplnění přihlášky v určené lhůtě. Po podání odvolání ze strany věřitele změnil odvolací soud usnesení insolvenčního soudu tak, že se přihláška věřitele neodmítá. Proti tomuto usnesení se dovolala insolvenční správkyně.

Nejvyšší soud uvedl, že insolvenční správkyně není osobou subjektivně oprávněnou k podání odvolání proti usnesení, jímž insolvenční soud odmítl přihlášku pohledávky věřitele ani osobou subjektivně oprávněnou k podání dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil takové usnesení insolvenčního soudu. Subjektivně oprávněn k podání dovolání je pouze ten účastník, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší. Insolvenční soud při své činnosti usměřuje postup insolvenčního správce a nijak nezasahuje do právní sféry insolvenčního správce (nerozhoduje o jeho právech a povinnostech), proto **není správce subjektivně oprávněn takové rozhodnutí napadnout oprávněným prostředkem** (lhostejno jestli řádným či mimořádným).

Nejvyšší soud se vyjádřil dále k dohledávací činnosti insolvenčního soudu, při které soud přezkoumá přihlášku pohledávky a pokud nemá nedostatky bránící jejímu přezkoumání, může přihlášku vrátit insolvenčnímu správcovi s pokynem, aby ji zařadil do seznamu přihlášených pohledávek. Tato dohledávací činnost insolvenčního soudu je dle Nejvyššího soudu pojistkou proti chybnému postupu insolvenčního správce při odstraňování vad přihlášky. Chybné nakládání by totiž s přihláškou ze strany insolvenčního správce by v konečném důsledku mohlo způsobit řadu praktických potíží v dalším postupu insolvenčního řízení, proto je přenecháno konečné rozhodnutí o nepřezkoumatelných přihláškách insolvenčnímu soudu.

K fikci odstoupení od pojistné smlouvy insolvenčním správcem dle § 253 InsZ

Nejvyšší soud se ve svém rozsudku sp. zn. 29 Cdo 2947/2012 ze dne 29. 5. 2014 zabýval účelem institutu odstoupení od smlouvy, spočívající ve vzájemném plnění, insolvenčním správcem.

V popisovaném sporu uzavřela společnost pojistnou smlouvu s žalobkyní. Pojistná smlouva byla uzavřena na jeden rok s automatickou prolongací s datem obnovy 18. ledna každého kalendářního roku. Na majetek společnosti byl následně prohlášen konkurs (19. října 2010). Odvolací soud s poukazem na ust. § 253 odst. 1 a 2 InsZ a na § 2 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, uzavřel, že pojistná smlouva je z pohledu insolvenčního zákona smlouvou o vzájemném plnění, a proto dle § 253 odst. 1 a 2 platí, že nevyjádřil-li se insolvenční správce do patnácti dnů od prohlášení konkursu tak, že smlouvu splní, smlouva uplynutím patnácti dnů od prohlášení konkursu zanikla a žalobkyně se tak nemůže domáhat zaplacení pojistného za další kalendářní rok. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně dovolání.

Nejvyšší soud poznamenal, že účelem ustanovení § 253 insolvenčního zákona je umožnit insolvenčnímu správci, aby se (při respektování zmíněným ustanovením určených podmínek) rozhodl, zda smlouvu (o vzájemném plnění) splní nebo zda od ní odstoupí; současně toto ustanovení upravuje předpoklady vzniku fikce odstoupení od takové smlouvy. Přitom je zřejmé, že při takové úvaze by měl insolvenční správce respektovat především povinnosti, které pro něj plynou z ustanovení § 36 odst. 1 a § 230 odst. 1 insolvenčního zákona. **Podle soudu není pochyb o tom, že pojistná smlouva je smlouvou o vzájemném plnění.**

Nejvyšší soud dále uvedl, že platí-li za daného stavu, že pojistná smlouva byla uzavřena na dobu určitou (na jeden rok) s „automatickou prolongací“ (tj. s „obnověním“ na další rok), přičemž k „prolongaci“ (k obnově) pojistné smlouvy mělo dojít až k 18. lednu 2011 (tj. po prohlášení konkursu na majetek dlužníka), je z hlediska možné aplikace ustanovení § 253 insolvenčního zákona rozhodující, zda k datu prohlášení konkursu na majetek dlužníka (19.10.2010) již nastaly „účinky“ sjednané „prolongace“ pojistné smlouvy (v podobě vzniku vzájemných práv a povinností stran pojistné smlouvy i na další rok) [a z tohoto pohledu šlo o smlouvu, která k datu prohlášení konkursu ještě nebyla zcela splněna dlužníkem ani druhým účastníkem smlouvy] nebo zda smluvní strany mohly k datu prohlášení konkursu „prolongaci“ pojistné smlouvy (a s ní spojené důsledky – vznik vzájemných práv a povinností smluvních stran na další rok) odvrátit.

K zproštění funkce insolvenčního správce z důvodu většího počtu provozoven

Vrchní soud v Olomouci se ve svém usnesení sp. zn. 2 VSOL 358/2014, ze dne 27. 6. 2014 vyjádřil k možnosti zproštění funkce insolvenčního správce kvůli možnému porušení povinnosti, pokud správce zřídí větší počet provozoven.

V daném případě soud prvního stupně zprostil správce funkce a to z důvodu, že správce vykonává svoji činnost ve dvanácti provozovnách a je vyloučeno, aby v tolika provozovnách vykonával svou funkci řádně a pečlivě. Soud prvního stupně dovedl ze zákona povinnost faktického působení v místě provozovny a skutečný výkon funkce v daném místě alespoň po dobu jednoho dne týdně jako stanovené pracovní doby, tedy pokud správce zřídí více než čtyři provozovny, poruší tím povinnost vykonávat svoji činnost svědomitě a s odbornou péčí.

Se závěry soudu prvního stupně se vrchní soud neztotožnil. Vrchní soud uvedl, že aby mohl být insolvenční správce zproštěn své funkce, musí jít o porušení konkrétní povinnosti v konkrétním řízení, že neplní řádně své povinnosti nebo postupuje nekvalifikovaně. V dané věci však byl insolvenční správce zproštěn funkce v počáteční fázi řízení, kdy neměl ani příležitost podstatným způsobem své povinnosti porušit.

K porušení povinnosti svědomitě a pečlivě vykonávat činnost správce z důvodu většího počtu provozoven a nemožnosti zajistit osobní dohled nad zaměstnanci se odvolací soud vyjádřil tak, že toto porušení je potenciální a nelze kvůli němu zprostit správce funkce. Zákon totiž nevyžaduje aby insolvenční správce vykonával všechny činnosti osobně. Povinností insolvenčního správce je účast na jednáních u soudu nebo na jiných místech a rovněž konat místní šetření. Z povahy věci tedy **nelze po insolvenčním správci požadovat, aby byl v provozovně osobně přítomen bezvýhradně po celou úřední dobu**. V insolvenčním zákoně je výslovně zakotvena možnost správce využívat pomoci jiných osob a rovněž odpovědnost správce za škodu způsobenou osobami, které správce použil k plnění svých úkolů.

Odvolací soud konstatoval, že tento problém vyvstal v návaznosti na novou úpravu ustanovování správců rotačním způsobem. Rotační způsob funguje na principu ustanovování správců ze seznamu, do kterého jsou zapsáni, pokud v daném kraji či obci mají provozovnu nebo sídlo. Insolvenční správce má tedy zájem o existenci co největšího počtu provozoven. Pokud existují insolvenční správci s velkým počtem provozoven, vede to k podstatné deformaci rovnovážného stavu, kterým by byla situace, kdy by správci neměli žádné provozovny. Logickou obranou proti tomuto vytěšňování je zřizování dalších provozoven. Na základě daného rozboru by bylo vhodné, aby z hlediska spravedlivého ustanovování a rovnoměrného přidělování věci jednotlivým správcům by byl regulován počet provozoven, avšak tato regulace je povinností zákonodárce, soudy mohou pouze obsah daného zákona interpretovat.

K právu na nájemné po vyloučení věci ze soupisu konkursní podstaty

Nejvyšší soud se ve svém rozsudku sp. zn. 29 Cdo 3652/2012 ze dne 30. 7. 2014 zabýval otázkou, zda má správce konkursní podstaty právo požadovat po nájemci věci úhradu dlužného nájemného za dobu, kdy trvaly účinky soupisu věci do konkursní podstaty úpadce.

V předmětné kauze žaloval insolvenční správce nájemce nemovitosti o zaplacení částky (odpovídající nájemnému) za to, že nájemce užíval nemovitosti v době, kdy byly sepsány v konkursní podstatě úpadce. Odvolací soud potvrdil zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně s odůvodněním, že rozhodnutí soudu o vyloučení nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce má konstitutivní charakter. Na jeho základě nemůže správce konkursní podstaty vymáhat úhradu za užívání nemovitosti ve smyslu ustanovení § 18 odst. 3 ZKV nejen po právní moci rozhodnutí, ale již od samého počátku, když v této souvislosti je nutno posuzovat věc tak, jako by k sepsání nemovitostí (do konkursní podstaty úpadce) ani nedošlo. Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal dovolání.

Nejvyšší soud následně vydal rozhodnutí, ve kterém uvedl, že **právo požadovat po nájemci věci úhradu dlužného nájemného za dobu, kdy trvaly účinky soupisu věci do konkursní podstaty úpadce, přechází dnem právní moci rozhodnutí, jímž soud vyloučil věc ze soupisu konkursní podstaty úpadce, ze správce konkursní podstaty úpadce zpět na původního pronajímatele**. Obdobně to platí pro vymáhání bezdůvodného obohacení (ve výši obvyklého nájemného) vzniklého tím, že určitá osoba užívala věc bez právního důvodu v době, kdy trvaly účinky jejího soupisu do konkursní podstaty úpadce; v takovém případě přechází právo vymáhat bezdůvodné obohacení dnem právní moci rozhodnutí, jímž soud vyloučil věc ze soupisu konkursní podstaty úpadce, ze správce konkursní podstaty úpadce na vlastníka věci.

Nová legislativa

Novinky v katastru nemovitostí od 1. 1. 2014

Dne 1. 1. 2014 nabyl účinnosti nový komplexní zákon č. 256/2013 Sb. o katastru nemovitostí (dále jen „katastrální zákon“) který reagoval na úpravu zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník (dále jen „NOZ“) a sjednotil úpravu, kterou upravovaly zrušené zákony č. 334/1992 o katastru nemovitostí, č. 265/1992 o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem a jejich prováděcí vyhlášky. Tímto zákonem byla zavedena řada novinek a změn do našeho právního řádu.

Zásadní změnou, která je promítnuta do katastru nemovitostí, je změna chápání pozemku a stavby jako dvou na sobě nezávislých věcí. Nově je **stavba součástí pozemku**, s výjimkou staveb dočasných dle ust. § 506 NOZ. Tato zásada se týká i staveb postavených před 1.1.2014 a to tak, že pokud je vlastník pozemku stavby stejný, přestává být stavba od 1.1.2014 samostatnou věcí a stává se součástí pozemku dle ust. § 3055 NOZ.

Díky tomuto chápání staveb jako součástí pozemku již nový katastrální zákon nezná pojem rozestavěné stavby. Namísto toho NOZ zavádí institut **práva stavby** dle ust. § 1240 a násl. Právo stavby opravňuje stavět na pozemku osobu, v jejichž prospěch je právo zřízeno a která není vlastníkem pozemku. Vzniklá stavba pak bude součástí práva stavby a nestane se součástí pozemku. Toto právo lze zřídit pouze jako právo dočasné a nesmí být zřízeno na více než 99 let. Zákonodárce stanoví maximální délku trvání práva stavby, účelem tohoto omezení je dosáhnout žádoucího stavu, kterým je sjednocení vlastníka pozemku a stavby.

Výraznou změnou je také **posílení materiální publicity** dle ust. § 980 až 986 NOZ. Zákon vychází z presumpce správnosti a pravdivosti údajů zapsaných v katastru a stav zapsaný v katastru nemovitostí má převahu nad skutečným stavem. Je stanovena zásada neznalost zapsaných údajů neomlouvá a zákon ochraňuje osoby jednající v dobré víře v zapsaný stav. Tedy pokud někdo jedná v důvěře ve správnost zapsaných údajů, nelze se domáhat o soudní nápravu. Ochrana dobré víry se částečně uplatňovala i za staré právní úpravy, avšak pokud existoval nesoulad mezi zápisem a skutečným stavem, měl přednost skutečný stav a dotčená osoba se mohla domáhat o navrácení v předešlý stav.

Posílena je i **zásada intabulace**. Nově se zapisují všechny práva vkladem, nejen ze smluv, ale také ze zákona, rozhodnutím státního orgánu a dalších. Záznamem se nyní zapisují pouze práva spojená s majetkem státu nebo samosprávních celků. Katastrální zákon rozšířil práva, které lze napsat do katastru nemovitostí, o několik dalších možností. Od roku 2014 lze zapsat práva, která jsou ujednána jako práva věcná, kterými může být výhrada vlastnického práva, výhrada práva zpětné koupě nebo ujednání o koupi na zkoušku. Vkladem je možné zapsat i nájem nebo pacht, pokud s tím vlastník souhlasí.

Katastrální zákon zásadně mění i **zásadu priority**. Tato zásada byla do roku 2013 uplatňována pouze formálně, protože zákon neznal jiný časový údaj, ke kterému přiznával právní účinky návrhu na vklad, než den. Nově katastrální zákon v ust. § 9 stanovuje, že pořadí zápisu do katastru se řídí okamžikem, kterým byl návrh doručen. Tento časový údaj katastr vyznačí u dotčených nemovitostí a to s přesností na den, hodiny a minuty. Přednost má tedy, ten návrh, který byl podán dříve. Pokud budou dva návrhy podány ve stejné době, určí katastr nemovitostí pořadí losem. Se vkladovým řízením je spojena nová **povinnost katastrálního úřadu informovat** vlastníka nemovitosti o vyznačení, že právní poměry jsou dotčeny změnou dle ust. § 16 odst. 1 katastrálního zákona. Poté může katastrální úřad povolit vklad nejdříve po uplynutí 20 dnů od odeslání této informace. Účelem tohoto ustanovení je zvýšit informovat vlastníků a zamezit podvodnému jednání. Výsledkem však často bude prodloužení vkladového řízení o několik týdnů a zvýšení nákladů katastrálního úřadu.

Zajímavá soudní rozhodnutí

Ke konkurenci smluvního úroku a úroku z prodlení

Nejvyšší soud se ve svém rozsudku sp. zn. 33 Cdo 1401/2014 ze dne 25. 6. 2014 zabýval konkurencí smluvního úroku a úroku z prodlení v případě občanskoprávního vztahu.

Ve zmíněné věci se jednalo o spor ze smlouvy o půjčce, kdy společnost půjčila fyzické osobě peněžní obnos, který však fyzická osoba nesplatila. Soudy prvního i druhého stupně shodně rozhodly o povinnosti dlužníka zaplatit předmětnou částku spolu s úrokem z prodlení a se smluvním úrokem. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal dlužník dovolání, ve kterém jako jeden z dovolacích důvodů uvedl, že zpochybňuje správnost závěru odvolacího soudu ohledně jeho povinnosti platit žalobkyni současně smluvené úroky i zákonné úroky z prodlení, protože se jedná o občanskoprávní věc.

Nejvyšší soud zamítl tento odvolací důvod s tím, že soudní praxe i odborná literatura je zajedno v tom, že **smluvené úroky představují odměnu za půjčení peněz, kdežto úroky z prodlení jsou sankcí za porušení povinnosti** - nedodržení dohodnuté doby splatnosti. Zatímco povinnost dlužníka zaplatit věřiteli smluvené úroky vzniká ze závazku ve smlouvě, povinnost platit úroky z prodlení vyplývá ze zákona jako důsledek prodlení se splněním dluhu. I když dlužník není v prodlení s plněním dluhu, může věřitel požadovat úroky smluvené a úroky z prodlení může požadovat při prodlení dlužníka i u bezúplatné půjčky. Obojí úroky mohou být věřitelem požadovány vedle sebe bez ohledu na skutečnost, zda se jedná nebo nejedná o občanskoprávní vztah.

K povinnosti solidárních dlužníků k úhradě úroků z prodlení

Nejvyšší soud se ve svém rozsudku sp. zn. 30 Cdo 493/2013 ze dne 25. 6. 2014 zabýval otázkou, kdy nastává prodlení solidárních dlužníků.

V otázce, kdy nastává prodlení solidárních dlužníků, vychází právní dogmatika i judikatura z tzv. teorie plurality. Podle ní má věřitel vůči každému ze solidárně odpovědných dlužníků samostatnou pohledávku a může vymáhat splnění dluhu v celém rozsahu nebo jeho část vůči jednomu nebo několika nebo všem spoludlužníkům, a to současně nebo postupně. Splněním dluhu jedním ze spoludlužníků způsobuje vůči věřiteli zánik dluhu ostatních spoludlužníků. Každý ze spoludlužníků je povinen plnit dluh v celém rozsahu, ale věřiteli má být dluh plněn jen jednou. Věřitel však nemá právo určit, který spoludlužník má dluh plnit. Jediným, co dluhy jednotlivých solidárně zavázaných dlužníků spojuje, je identita plnění, resp. předmětu plnění. V případě pasivní solidarity proto existuje tolik právních vztahů, kolik je dlužníků. Přirozeným důsledkem teorie plurality je, že **u solidárních dlužníků nastává splatnost dluhu, a tím i prodlení s jeho splněním u každého dlužníka samostatně**. Protože je však úrok z prodlení příslušenstvím jediné pohledávky ve smyslu § 121 odst. 3 obč. zák., **nevzniká každému ze solidárních dlužníků samostatná povinnost hradit úrok z prodlení, ale vzniká jim povinnost hradit rovněž úrok z prodlení společně a nerozdílně, ovšem pouze v rozsahu, v jakém jsou dotčení dlužníci současně v prodlení**. Pokud by některý ze solidárně odpovědných dlužníků byl v prodlení a zbylí dlužníci v prodlení nebyli, stíhá za dobu, po kterou je první z dlužníků sám v prodlení, povinnost hradit úrok z prodlení výlučně tohoto dlužníka.

PODPORUJEME NADAČNÍ FOND ADVOKÁTI DĚTEM
www.advokatidetem.cz

Informace obsažené v tomto bulletinu jsou pouze obecného charakteru s cílem poskytnout orientační přehled o aktualitách ze soudních rozhodnutí. Tento bulletin by proto neměl být bez dalšího používán jako podklad pro přijímání podnikatelských ani jiných rozhodnutí a konkrétní informace vztahující se k tématům uvedeným v tomto bulletinu by měly být konzultovány dříve, než na jejich základě bude učiněno příslušné rozhodnutí.

© 2014 DRV Legal, s.r.o.